רוב עוביה ואמרי לה רוב חללה ההיא פסוקת הגרגרת דאתאי לקמיה דרב יתיב וקא בדיק לה ברוב עוביה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב לימדתנו רבינו ברוב חללה שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה בדקה ברוב חללה ואכשרה וזבן מינה בתליסר איסתירי פשיטי בישרא והיכי עביד הכי והתניא חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר אסר אין חבירו רשאי להתיר שאני הכא דרב לא אסר מיסר וכיון דאורי בה חכם היכי אכל מינה והא כתיב 1ואומר (אהה) ה' אלהים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול הנה נפשי לא מטומאה שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה ונבלה וטרפה לא אכלתי שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם ולא בא בפי בשר פגול שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם משום ר' נתן אמרו שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה הני מילי מילתא דתליא בסברא רבה בר בר חנה אגמריה סמך ותיפוק ליה משום חשדא דתניא דן את הדין זיכה וחייב טימא וטיהר אסר והתיר וכן העדים שהעידו כולן רשאין ליקח אבל אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו ה"מ מידי דמזבין משומא הכא מתקלא מוכח כי הא דרבה שרא טרפתא וזבן מינה בישרא אמרה ליה בת רב חסדא אבא שרי בוכרא ולא זבן מיניה בישרא אמר לה ה"מ בוכרא דאשומא מזדבן הכא מתקלא מוכח מאי איכא משום אומצא מעלייתא כל יומא אומצא מעלייתא זבנו לי אמר רב חסדא איזהו תלמיד חכם זה הרואה טרפה לעצמו ואמר רב חסדא איזהו 2שונא מתנות יחיה זה הרואה טרפה לעצמו דרש מר זוטרא משמיה דרב חסדא כל מי שקורא ושונה ורואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים עליו הכתוב אומר 3יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך רב זביד אמר זוכה ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא ר' אלעזר כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל וכי הוו מזמני ליה לא אזיל אמר לא קא בעי מר דאיחי דכתיב ושונא מתנות יחיה רבי זירא כי משדרי ליה לא שקיל כי הוו מזמנין ליה אזיל אמר אתייקורי

אתייקורי

רוב עוביה. יש אומרים רוב עובי הדופן אע"פ שלא הגיע לחלל ושיעור הוא דאם כן חמור הקנה מן הוושט דאילו וושט ניקב עור החיצון בלא עור הפנימי כשר עד שינקב לחלל. א] רוב עוביה כלומר כי משערינן רובה ברוב עוביה משערינן ועובי הקנה היינו מן העור ולנוכח דאילו מן הראש ולמטה הוי אורך ולרוחב הנוכח הוי רוחב הקנה ולעובי הנוכח קרי נמי עובי הקנה בשיעור זה נמדד עובי התוך וקודם שיגיע לחצי חלל הוי רוב עוביה עם הדפנות והחלל מפני שדופן הקנה עב מלמעלה ולצד הנוכח אינו אלא קרום דק וסתמא כשנפסק הקנה מלמעלה למטה הוא נפסק ומהני עובי התוך לאשלומי לרובא א] וכמיעוט התחתון הוי חצי החלל או רובו: **רוב חללה.** אינה טרפה עד שיפסק רוב החלל ועובי התוך אינו משלים לרוב: **ואמרי לה ברוב חללה.** אליבא דרב פליגי אמוראי: **שדריה.** רב לקמיה דרבה: **בתליסר איסתרי פשיטי.** איסתרי סלעי מדינה שהם פשוטים וקלים. איסתרי סתם היינו סלעין צורי שהסלע ארבע דינרים ואיסתרי פשיטי הוא סלע מדינה שמינית שבסלע צורי דהיינו חצי דינר כדאמרינן ב] בהחובל את חבירו (ב"ק לו:) איסתרא פלגא דזוזא וקרי ליה התם סלע מדינה: **לא** ג] **מיסר אסר.** דהכי הוה בעי למיבדקיה ברוב עוביה ולא שבקוה תלמידים ושדרוה לקמיה דרבה: **דתליא בסברא.** דהתם איכא לספוקי דלמא לא הוי סברא מעליא והכא רבה אגמריה סמיך דהכי גמיר מרביה דפסוקת הגרגרת ברוב חללה. מלתא דתליא בסברא כגון מקיפין בריאה (נ.) דאיכא למימר דלמא לא מידמו חזותא שפיר וכגון דמיא לבשרא ודמיא לכבדא ודמיא לביעתא ודמיא למוריקא דאיכא מינייהו כשרות ואיכא מינייהו טרפות (מז:) ופעמים שאדם טועה במראותיהן: **משום חשדא.** דלא לימרו משום דשריא ניהליה מוזיל גביה ונראה כנוטל שכר על הוראתו: **דן את הדין.** על שדה או על טלית בין זה לזה: **וכן עדים שהעידו.** על שדה או על טלית שהן של פלוני: **כולן רשאים ליקח.** ד] אותו חפץ: **הרחק מן הכיעור.** שלא יאמרו בשביל כך זיכהו לזה שיתננו לו בזול: **שרי בוכרא.** כשהיה כהן מביא לפניו בכור לראות מומו והיה מתירו לא היה לוקח ממנו מבשר אותו בכור. בכור נוהג בזמן הזה וכשהוא תם אינו ראוי לכלום דשוחט קדשים בחוץ: רב חסדא כהן הוה כדאמרינן ה) בגיטין בהניזקין (דף נז) שמונים זוגים אחים כהנים נשואין שמונים זוגות אחיות כהנות: בכור נמכר כאומד ולא במשקל כדאמרינן בבכורות (דף לא.) כל פסולי המוקדשין נשחטין ונמכרין באיטליז ונמכרין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר: **מתקלא מוכח.** שהכל רואין שהוא שוקל ליטרא בדינר כמותו לאחרים ונותן המעות מיד: **מאי איכא.** במה יכולין לחשדני: **משום אומצא מעלייתא.** ששוקלין לי הליטרא ממיטב הבשר: **כל יומא נמי.** חולקין לי כבוד ומוכרין לי מן המיטב: **זה הרואה טרפה לעצמו.** כשנולד ספק טרפות בבהמתו ונראה כי טעם לאיסור וטעם להיתר ואינו חס עליה ואוסרה: **הרואה טרפה לעצמו.** ודאי שונא מתנות אחרים הוא שאף על שלו אינו מוחל להכריע להיתר: **ושמש תלמידי חכמים.** גמר ו) לתרץ טעמי המשנה ומשניות הסותרות זו את זו והיינו גמרא: **יגיע כפיך כי תאכל.** דכיון דעל שלו אינו מוחל כל שכן שאינו מוחל בשל אחרים לגנוב ולגזול: **מזמני ליה.** לאכול אצלם:

אתייקורי

היכי עביד הכי והא תניא חכם שטימא כו'. וא"ת דלקמן (דף מט.) גבי ההוא מחטא דאישתכח בסמפונא דכבדא הונא מר בריה דרב אידי טריף רב אחא בר מניומי מכשיר וי"ל דהתם אגמריה סמיך כדאמרינן בסוף פ"ב דנדה (דף כ:) גבי ילתא דאייתית דמא לקמיה דרבה בר בר חנה וטמי לה ואייתית קמיה דרב יצחק בר' יהודה ודכי לה ופריך עליה חכם שטימא כו' ומשני דמעיקרא (א) טמי טמויי לה כיון דאמרה כל יומא הוה דכי לי רבה בב"ח כה"ג וההוא יומא ה] חש בעיניה הוה דכי לה ובעי התם כזה התיר לי פלוני חכם מהו פירוש נאמנת או אינה נאמנת ובעי למיפשט מעובדא דילתא דנאמנת ומשני רב יצחק בר' יהודה אגמריה סמך ו] ופירש שם בקונטר' דהדר ביה מאידך שנויא דשני מעיקרא טמויי טמי לה דכיון דאגמריה סמך רשאי להתיר מה שאסר חבירו ז] וכי אמר דאין חבירו רשאי להתיר היינו מסברא ולפירושו בשמעתין נמי למאי דמסיק דאגמריה סמך לא צריך למאי דמשני רב לא אסר ולא מידי אלא דהאמת מתרץ ולכאורה היה נראה פשט ההלכה דנדה אגמריה סמך ולכן האמין לדבריה ולעיל צריכין לשנויא קמא דמעיקרא טמויי טמי לה והאי עובדא דלקמן (דף מט.) דמחט שנמצאת בסמפונא דכבדא שמא היו שניהם בבית המדרש ונשאלה השאלה לפניהם לשניהם אי נמי לא ידע שאסר חבירו: **וכן העדים שהעידו כולם רשאין ליקח כו'.** דשניהם אינם חשודים כדאמרינן בפ"ב דיבמות (דף כה:) ומ"מ לבעל נפש טוב להרחיק ט] ואם תאמר ועדים היאך רשאין ליקח י] כו' בשלמא חתומים על גט אשה או על שטר מקח לא חשו חכמים יא] למעשה דמעשה לא עבדי אבל דבורא אמרי כדאמרינן בפרק התקבל (גיטין דף סו.) אמר לעדים אמרו לסופר לכתוב ולעדים ויחתמו לא תעשה בישראל כזאת דחיישינן שמא תשכיר עדים וכן מיאנה או שחלצה בפניו היאך ישאנה הא לא עבדי התם מעשה ויש לומר דכל דבר שנגמר על פיהם חשיב מעשה אבל התם שאינו אלא דבור בעלמא שאומר יב] מן הבעל אל הסופר לכתוב ולעדים לחתום ואפשר שהם לא יעשו ולא תתגרש וגם אם אין גומרין הדבר אינם חוששין ואם תאמר דן את הדין דהכא היאך רשאי ליקח והלא יחיד הוה מדקתני דן דמכח מתני' דבכורות (דף כח:) דתנן דן את הדין מייתי בפ"ק דסנהדרין (דף ו.) דשנים שדנו דיניהם דין ולאו דוקא ב' אלא ה"ה אחד ואין לומר דדיין לא חשיד דהא אמרינן בפ"ב דיבמות (דף כה:) החכם שאסר את האשה בנדר דלא ישאנה ושמא חיישינן התם טפי שמא עיניו נתן בה ועוד יש לומר דהיא דבכורות מוכחא כיפי דביחיד איירי דקתני רישא מי שאינו מומחה וראה את הבכור כו' בפרק על כמה (בכורות דף כח:) ולהכי דייק מינה בסנהדרין: **איזהו** תלמיד חכם. דמהדרי ליה אבידתו בטביעות עין זה הרואה טרפה לעצמו:

מצטרפין

עין משפט נר מצוה

מב א מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל' כב סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לד סעי' א:
ב [ש"ע יו"ד סי' רמב סעי' לא בהג"ה]:
ג [ש"ע יו"ד סוף סימן קנו בהג"ה]:
ד [ש"ע שם]:
מג ה מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' יז סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמט סעי' ה:

◆

שיטה מקובצת

א] עד שינקב לחלל ורוב עביה כלומר: ב] כדאמרי' בהחובל אסתירא פלגא דזוזא: ג] לא אסירה דכי הוה בעי: ד] כולן רשאין ליקח לקנות אותו חפץ: ה] וההוא יומא הוה חש בעיניה הדר דכי לה: ו] ופי' בקונטרס דהדר ביה מאידך. נ"ב לא מצאתי כי אם כמו שכתבו התוספות למטה: ז] רשאי להתיר מה שאסר חברו כיון שכן קבל וכי אמרי': ח] היה נראה פשט ההלכה דההיא דנדה דאגמריה סמך: ט] ומ"מ לבעל נפש טוב להרחיק מן הכיעור וא"ת: י] ליקח בשלמא חתומים: יא] חיבת למעשה נמחק: יב] שאומר משם הבעל אל הסופר:

◆

רבינו גרשום

רוב עוביה רוב הקיפה. רוב חללה שנפסקה ברוב חציה: בדקה ברוב חללה ואכשרה כלומר שלא נפסק רוב חללה: בתליסר איסתירא בישרא איסתרא פלגא דזוזא: וכיון דאורי ביה חכם היכי אכיל מינה: כוס כוס שהיתה מסוכנת ואומרין שחוט שחוט מהר: שהורה בה חכם שצריך להורות בה חכם. שלא הורמו מתנותיה הזרוע והלחיים והקיבה. זכה וחייב כלומר זיכה לאחד וחייב לאחד טימא וטיהר טימא לאחד וטיהר לאחד אסר לאחד והתיר לאחד. וכן העדים שהעידו כלומר על דבר אחד העידו שמותר שפלוני חכם התירו. הני מילי מלתא דבשומא מידבן ודאי לא יקח מיניה משום חשדא דבני אדם שיאמרו בשכר שהתיר נותן לו יותר מאחרים הכא מתקלא מוכח שאינו נותן לו יותר משקל מאחרים. א"ל בת רב חסדא כלומר אשתו היתה הני מילי בוכרא דבשומא מידבן המוקדשין נמכרין באטליז ונשקלין בליטרא לפי שהנאתן להקדש ואם ימכרו ביותר הוא להקדש אבל בכור דמתנה לכהן והנאתו לכהן אין דין שיתבזה לכהן אלא בשביל הנאתו של כהן אלא נמכר בתוך הבית ונמכר בשומא. אי משום אומצא מעליא כלומר משום שחושדין אותו בני אדם אע"ג שאינו נותן לו אלא מתקלא כמו שנותן לאחרים יתן לו בשר טוב יותר ממה שנותן לאחרים כל זה אינו נמי אומצא שמינה כו'. כלומר כל הימים אם אני משגר שלוחי לשוק נותן לי בשר טוב יותר ממה שנותן לאחרים בשביל כבודי. זה הרואה טרפה לעצמו ואין מראה לאחרים להקל:

מסורת הש"ס

א) ועיין תוס' ברכות כ. ד"ה תליסר, ב) נדה כ: ע"ז ז. ע"ש ברכות סג: ותוספתא עדיות פ"א ה"ג, ג) לעיל לו:, ד) ומגילה כח., ה) ותוספתא דיבמות סופ"ד, ו) ואבות דר"נ פ"ב ה"ב, ז) נ"ל בשומא, ח) נ"ל דרבא וכ"א בכי"ף וכרא"ש, ט) ברכות ח. אבות פ"ד מ"א, י) מגילה כח., כ) ליתא שם אלא נ"ל בכתובי' מד., ל) בס"א: גמרא, מ) בס"א: תלמוד, נ) בכת"י שלפנינו שם אינו כן אלא שמפרש כמו שמפרשים תוס' בסמוך כדינור זה אגמריה סמך ולכן האמין לדבריה, ס) ועיין היטב תוס' נדה כ: ד"ה אגמריה ותוס' ע"ז ז. ד"ה הנשאל, ע) בס"א: ינס אין, פ) ועיין תוס' בכורות כח: ד"ה דן, צ) כדאיתא בב"מ כג:,

◆

תורה אור השלם

1. ואמר אהה אדני אלהים הנה נפשי לא מטמאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול: יחזקאל ד יד
2. עכר ביתו בוצע בצע ושונא מתנת יחיה: משלי טו כז
3. יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך: תהלים קכח ב

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה היכי וכו' דמעיקרא טמויי טמי לה:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה רוב עוביה וכו' ומהני עובי התוך לאשלומי לרובא. אע"פ שכמיעוט וכו' כצ"ל. וכן למדתי מלשון הרב"י ס"י ל"ד ומלשון הדרישה שם ס"ק כ':

◆

מוסף רש"י

הנה נפשי לא מטומאה. יחזקאל קאמר ליה להקב"ה, לפי שהיה אומר לו קח לך חטים ושעורים וגו' ועוגת שעורים תאכלנה והיא בגללי צאת האדם תעוגנה לעיניהם (לעיל לז.). לידי טומאה. קרי (שם). בשר כוס כוס. שחוט שחוט שלא תמות לפי שמסוכנת היא, דנבלה ממש ליכא למימר דא"כ מאי רבותיה (שם). שהורה בה חכם. שנולד בה ספק והולכין לשאול לחכם להתירו (שם). שלא הורמו מתנותיה. הזרוע והלחיים והקבה, ואע"פ שהוא היה כהן וכלא הרמה יכול לאוכלה (שם). אשריך בעולם הזה. שלא תצטרך לבריות, וטוב לך לעולם הבא. דמתוך שהיה נהנה מיגיעו לא בא לידי גזל ויחלל שם שמים (אבות פ"ד מ"א).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones